

شرح منطقی نظام موضوعات جبهه‌سازی

استاد حسینی(ره)، مرحوم سیدمنیرالدین حسینی الهاشمی شیرازی، مؤسس فرهنگستان علوم اسلامی قم، مدلی طراحی و ارائه کرده که می‌تواند در دسته‌بندی و طبقه‌بندی اطلاعات و داده‌ها به کار گرفته شود. این مدل منطقی بر اساس فلسفه‌ای تدوین شده که ایشان آن را «فلسفه نظام ولایت» نامیده است. بنده سال‌هاست تلاش می‌کنم از این مدل استفاده کنم و نظام موضوعات مزبور را نیز تلاش کردم با استفاده از منطق موضوع‌شناسی ایشان طراحی کنم. ذیلاً توضیحاتی درباره شیوه بهره‌گیری از این مدل عرض می‌شود.

عام‌ترین مجموعه موضوعات

مدل موضوع‌شناسی استاد حسینی(ره) داعی دارد تا تمامی موضوعات ممکن‌الوجود را در یک نظام جامع و کامل دسته‌بندی کند، به نحوی که بتوان ادعا کرد موضوعی نیست که انسان به آن پردازد و مورد مطالعه قرار دهد، اما در این نظام جایی نداشته باشد. پیش‌بینی شده این مدل بیش از هفت هزار میلیارد^۱ موضوع را می‌تواند در ارتباط با هم ملاحظه کرده و نسبت‌هایشان را توصیف کند.

این مدل سه دسته موضوع اصلی را به عنوان سرشاخه‌های بنیادین در نظر می‌گیرد؛ «تکوین، تاریخ، جامعه» که در حقیقت همان «مدیریت تکوینی» و «مدیریت تاریخی» و «مدیریت اجتماعی» است. این شامل‌ترین تقسیم و دسته‌بندی در مدل نظام ولایت است. در این میان، تنها دسته سوم است که بشر می‌تواند در حوزه و قلمرو آن مداخله کرده و تصرف و تغییر ایجاد نماید. مدیریت تکوینی و تاریخی از حوزه اختیار ما خارج است.

سطوح جدول جامعه

بنابراین عام‌ترین دسته موضوعاتی که ما با آن کار داریم «جامعه» است و تمامی موضوعات مورد توجه انسان، هر مفهوم و واقعیتهایی که انسان به آن می‌پردازد، در ذیل همین عنوان قرار می‌گیرد.

استاد جدولی دارند که سرشاخه‌های موضوعات اجتماعی را «سیاست، فرهنگ، اقتصاد» قرار می‌دهد. یعنی تمام موضوعاتی که ما با آنها ارتباط داریم لزوماً در یکی از این سه سرشاخه قرار می‌گیرد.

مفهوم «سیاست» در کلام استاد با آنچه امروزه در ذهن ما می‌گذرد متفاوت است. منظور از آن اصطلاح پولتیک نیست که به سیاست داخلی و سیاست خارجی تقسیم شود. غرض ایشان از این واژه ارجاع به تمامی باورها و گرایش‌ها و شعارهای یک جامعه است. در حقیقت سیاست در کلام ایشان، به جهت‌گیری‌ها و موضع‌گیری‌های اصلی و بنیادین باز می‌گردد.

مراتب برنامه‌ریزی و طراحی عملیات

ایشان در پروژه‌های که به نقد برنامه‌های توسعه کشور می‌پرداخت، سه‌گانه «محتوا، برنامه، سازمان» را محور و مبنای

^۱ این عدد به صورت دقیق ۳ به توان ۲۷ است که معادل ۷،۶۲۵،۰۹۷،۴۸۴،۹۸۷ می‌باشد.

تقسیم‌بندی قرار داد. یعنی وقتی بخواهیم یک برنامه تولید کنیم، باید این سه دسته اصلی را در آن ملاحظه کنیم و زیرشاخه‌های آن‌ها را تکمیل نماییم.

تکنیک موضوع‌شناسی

ما می‌دانیم پس که هر موضوعی در این نظام جامع از موضوعات جایگاه مشخص و معینی دارد. مسأله مهم اکنون در شناخت جایگاه یک موضوع در این نظام است؛ ما چگونه باید جای آن را پیدا کنیم.

این‌جاست که استاد حسینی (ره) از سه‌گانه «فعل موضوعاً، موضوعات فعل، آثار فعل» بهره می‌گیرد. یعنی در اولین برخورد با هر موضوع، ابتدا این سه‌گانه را بر آن تطبیق کرده و از این سه بُعد به آن می‌نگریم.

در بحث ما، سه دسته عام «جبهه‌سازی موضوعاً» و «موضوعات جبهه‌سازی» و «آثار جبهه‌سازی» اولین موضوعاتی می‌شوند که با آن‌ها مواجه هستیم.

طبقه‌بندی عملکردهای انسانی

هر فعلی که از انسان صادر می‌شود و به محصولی منجر می‌گردد برخاسته از فرهنگی است، فلسفه‌ای هم دارد. در این مدل، رفتارها و سنت‌های اجتماعی با طبقه‌بندی «فرهنگ، فلسفه، زیرساخت» شناخته می‌شود.

ترسیم مسیر تغییر و تکامل

تا ضرورتی برای حرکت نباشد، مبادرت به آن عاقلانه نیست و انگیزه‌ای فراهم نمی‌کند. هر تغییر و تحولی با سه دسته از موضوعات آغاز می‌شود: «ضرورت، موضوع، هدف»؛ این‌که چه «خلأیی» ما را به بررسی چه «موضوعی» وادار کرده تا به چه «ملاً و هدفی» دست پیدا کنیم.

استفاده ترکیبی از دسته‌بندی‌ها

هنگام مواجهه با موضوع «جبهه‌سازی»، همان‌طور که عرض شد، ابتدا به «جبهه‌سازی موضوعاً» و «موضوعات جبهه‌سازی» و «آثار جبهه‌سازی» توجه می‌کنیم. هر سه این‌ها تشکیل‌دهنده «محتوایی» هستند که قرار است برای آن‌ها «برنامه» و «سازمان» طراحی شود. این طراحی باید در سه بُعد «سیاست، فرهنگ، اقتصاد» گسترده شود و «ضرورت، موضوع، هدف» تحقیق و بررسی را تبیین کند، تحقیق بر روی موضوعی که «فرهنگ، فلسفه، زیرساخت» مشخصی دارد.

چگونگی طبقه‌بندی طبقه‌بندی‌ها

تطبیق این دسته‌بندی‌ها بر آن‌چه ما عرفاً درک می‌کنیم و موضوعاتی که می‌شناسیم نیاز به حدس و گمانه دارد. بنده در این بخش، از درک و سلیقه شخصی استفاده کردم تا بتوانم عناوین را به گونه‌ای ساده‌سازی کنم که از زبان تخصصی فرهنگستان علوم اسلامی دور شده و به فرهنگ عمومی جامعه امروز ما نزدیک شود.

«جبهه موضوعاً» را در «ضرورت، موضوع، هدف» دیدم که «هدف» در همان «ضرورت» جمع شده و موضوع با عنوان «تعریف» بیان گردیده است.

این «ضرورت» و «تعریف» جای «محتوا» را در کنار «برنامه، سازمان» گرفته و «سازمان» به طور مشخص در «زیرساخت‌های» مورد نیاز جبهه‌سازی قرار می‌گیرد که خود ذیل «برنامه» مندرج شده. پس بخش «زیرساخت» از «فرهنگ، فلسفه، زیرساخت» در «برنامه» قرار گرفته، زیرا معهودتر است.

آنگاه «گرایش، بینش، دانش» که زیرشاخه‌های بلاواسطه «سیاست» هستند، در «تعریف جبهه‌سازی» رفته است که

جنبه تعیین و تشخیص جهت‌گیری اصلی و شعارهای محوری در جبهه‌سازی را دارد. «گرایش» به «باورها» ترجمه شده و «فلسفه» ذیل آن قرار گرفته است. «فرهنگ» نیز در «بینش» مندرج شده.

دسته‌بندی‌های فرهنگ نیز؛ «فرهنگ عمومی، تخصصی، آکادمیک» در همان «بینش جبهه‌سازی» دیده می‌شود و دسته‌بندی «اعتقادات، تکالیف، اخلاق» نیز که ذیل «آسناد» تعریف می‌شود، در این نمودار ذیل «دانش» رفته است.

آنچه در مدل استاد حسینی (ره) «اجرا» نامیده می‌شود و در کنار «حوزه، دانشگاه» قرار می‌گیرد، در این نمودار یک سرفصل مستقل پیدا کرده و با عنوان «مدیریت» شامل تمامی فعالیت‌ها و عملکردهای مبتنی بر «برنامه» است.

پیدایش سرشاخه‌های اصلی

به این ترتیب و با توضیحات فوق، چهار سرشاخه «ضرورت، تعریف، برنامه، مدیریت» اصلی‌ترین دسته‌بندی نظام موضوعات جبهه‌سازی گردید و سایر دسته‌بندی‌ها ذیل آن قرار گرفته‌اند.

اگر از حقیر بپرسند که: دلیل برای گزینش این چهار عنوان و در رأس قرار دادن آن‌ها چه بوده است؟ پاسخ این است که: تجربه‌ای که از ارتباط با نهادها و مؤسسات گوناگون داشته و شیوه برنامه‌ریزی و مطالعات آن‌ها را مشاهده کرده‌ام، مرا بر آن داشته که تصور کنم این شیوه دسته‌بندی بهتر می‌تواند با «ارتکاز» آن‌ها ارتباط برقرار کند و تفاهم ایجاد نماید. بنابراین دلیلی منطقی‌تر از «ارتقای تفاهم اجتماعی» برای آن ندارم.

تلاش برای اصلاح و ارتقا

این پایان کار نیست. این فقط یک ایده است؛ ایده حقیر در دسته‌بندی نظام موضوعات. این نظام موضوعاتی است که بنده می‌پندارم می‌تواند جامع تمامی موضوعات مرتبط با موضوع باشد. این دسته‌بندی را باید در معرض اساتید گذاشت و نظرات را جمع‌آوری کرد، نمودار را اصلاح نموده و ارتقا بخشید. باید آن را بهتر کرد و پیوسته با پدیدار شدن موضوعات جدید، در صورت فقدان توانمندی برای جانمایی، بخش‌های تازه‌ای در نمودار ایجاد کرد.

تدوین یک درختواره موضوعی تمام نمی‌شود، هر روز کامل‌تر می‌شود و بهبود می‌یابد.

سیدمهدی موسوی موشح

قم المقدسة - ۲۵ رمضان المبارک سنة ۱۴۴۱

نظام موضوعات جبهه‌سازی

نسخه دوم: ۲۸ اردیبهشت ۱۳۹۹

ضرورت جبهه‌سازی

- تاریخ جبهه‌سازی
 - جبهه‌سازی در تاریخ بشریت
 - جبهه‌سازی در سیره انبیاء
 - جبهه‌سازی در اسلام
- آسیب‌های جبهه‌سازی
 - آسیب‌های فقدان جبهه‌سازی
 - آسیب‌های اشتباهات در جبهه‌سازی
- دستور بر جبهه‌سازی
 - فرامین امام راحل رحمه‌الله‌علیه
 - فرامین مقام معظم رهبری حفظه‌الله

تعریف جبهه‌سازی

- باور جبهه‌سازی
 - فلسفه جبهه‌سازی
 - جبهه‌سازی دینی
 - ویژگی‌های جبهه مطلوب اسلامی - ایرانی
- بینش جبهه‌سازی
 - جبهه‌سازی در فرهنگ عمومی جامعه
 - جبهه‌سازی در فرهنگ متخصصین
 - جبهه‌سازی در ادبیات رهبران انقلاب
- دانش جبهه‌سازی
 - احکام و تکالیف جبهه‌سازی
 - اخلاق جبهه‌سازی
 - مدل‌های جبهه‌سازی

برنامه جبهه‌سازی

- اصول راهبردی جبهه‌سازی
 - راهبردهای دینی
 - راهبردهای عرفی و بومی
 - راهبردهای جهانی
- تأمین زیرساخت‌های جبهه‌سازی
 - طراحی ساختار و قوانین جبهه
 - طراحی نظام تربیتی جبهه‌ساز
 - طراحی شاخص‌های ارزیابی نیروهای جبهه‌ساز
 - طراحی شاخص‌های ارزیابی وضعیت جبهه‌سازی
- تولید برنامه جبهه‌سازی
 - برنامه‌ریزی پروژه‌های جبهه‌سازی
 - زمان‌بندی فعالیت‌های جبهه‌سازی

مدیریت جبهه‌سازی

- بایسته‌های رهبری و فرماندهی
 - ترویج رفتارهای جبهه‌ساز
 - در خارج از جبهه
 - ترویج جبهه‌سازی جهانی
 - در داخل جبهه
 - رفتارسازی برای فرماندهان
 - رفتارسازی برای مجاهدان
 - ایجاد نظام انگیزشی و توانایی‌سنجی نیروها
 - گزینش و سازماندهی نیروهای جبهه‌ساز
 - اعطای نشان‌ها و درجه‌های افتخار
 - آموزش مهارت‌های جبهه‌سازی
- ارتقای پیوسته جبهه‌سازی
 - نظارت بر جبهه و روند جبهه‌سازی
 - اصلاح ساختارها و قوانین جبهه‌سازی
 - رشد همه‌جانبه فرماندهان و مجاهدان